

KONZEPT UND ORGANISATION / KONCEPT A ORGANIZÁCIA:

Günther Buchinger und Anna Mader-Kratky, Österreichische Akademie der Wissenschaften (ÖAW) / *Rakúska akadémia vied*
Judith Michaeler-Teixeira und Lubomíra Hujsová, Stadtgemeinde Marchegg / *Mesto Marchegg*

VERANSTALTER / ORGANIZÁTOR:

Forschungsbereich Kunstgeschichte des Instituts für die Erforschung der Habsburgermonarchie und des Balkanraumes (IHB) der ÖAW
Stadtgemeinde Marchegg (EU-Interreg-Projekt SK-AT Culture Across)

*Inštitút pre štúdium habsburskej monarchie a Balkánu (IHB) Rakúskej akadémie vied
Mesto Marchegg (projekt EÚ Interreg SK-AT Culture Across)*

KOOPERATIONSPARTNER / PARTNER PRE SPOLUPRÁCU:

KULTUR
NIEDERÖSTERREICH

KONTAKT / KONTAKTUJTE:

Dr. Anna Mader-Kratky | anna.mader@oeaw.ac.at

ANMELDUNG / REGISTRÁCIA:

Die Teilnahme ist kostenlos. Wir bitten um Anmeldung bis 12. September 2022 unter Bekanntgabe, ob Sie persönlich oder online teilnehmen: kunstgeschichte@oeaw.ac.at

Prosíme Vás, aby ste sa zaregistrovali do 12. septembra 2022 a uviedli, či sa zúčastníte osobne alebo online: kunstgeschichte@oeaw.ac.at

ANREISE / PRÍCHOD:

Marchegg ist mit der Bahn von Wien und von Bratislava direkt zu erreichen. Mit dem gratis Shuttlebus der NÖ Landesausstellung kommen Sie bequem vom Bahnhof Marchegg zum Schloss Marchegg.
Marchegg Bahnhof > Schloss: Abfahrt stündlich (1. Fahrt: 8.08 Uhr; letzte Fahrt: 18.08 Uhr)
Marchegg Schloss > Bahnhof: Abfahrt stündlich (1. Fahrt: 8.42 Uhr; letzte Fahrt: 18.42 Uhr)

Do Marcheggu sa dostanete priamo vlakom z Viedne a z Bratislavy. Bezplatný autobus Dolnorakúskej krajinkej výstavy Vás pohodlne odvezie zo železničnej stanice Marchegg-Bahnhof k zámku v Marcheggu.

Vlaková stanica Marchegg > Zámok Marchegg: odchod každú hodinu (prvý odchod: 8.08 h; posledný odchod: 18.08 h)

Zámok Marchegg > Vlaková stanica Marchegg: odchod každú hodinu (prvý odchod: 8.42 h; posledný odchod: 18.42 h)

Es gelten die zum Zeitpunkt der Tagung in Niederösterreich gültigen Maßnahmen gegen die Verbreitung von COVID-19.

V čase konferencie sa uplatňujú opatrenia súvisiace s ochorením COVID-19 platné v Dolnom Rakúsku.

Foto: © Franz Cee

WWW.OEAW.AC.AT

ÖAW

ÖSTERREICHISCHE
AKADEMIE DER
WISSENSCHAFTEN

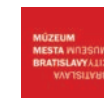
15.-17. SEPTEMBER 2022
SCHLOSS MARCHEGG /
ZÁMOK MARCHEGG
2293 MARCHEGG
[UND / A ONLINE]

INTERNATIONALE TAGUNG | MEDZINÁRODNÁ KONFERENCIA

MARCHFELDSCHLÖSSER GRENZBURGEN – JAGDSCHLÖSSER – KULTURTOURISMUS

ZÁMKY NA MORAVSKOM POLI STRÁŽNE HRADY V POHRANIČÍ – LOVECKÉ ZÁMKY – KULTÚRNY TURIZMUS

PROGRAMM

DONNERSTAG / ŠTVRTOK, 15. SEPTEMBER 2022

10.30–11.00 Begrüßung und Einführung / Privítanie a otvorenie konferencie

Gernot Haupt | Bürgermeister der Stadtgemeinde Marchegg /
Starosta mesta Marchegg

Katrin Keller | ÖAW, stellv. Direktorin des Instituts für die Erforschung der Habsburgermonarchie und des Balkanraumes / *Rakúska akadémia vied, Zástupca riaditeľa Inštitútu pre štúdium Habsburskej monarchie a balkánskeho regiónu*

Anna Mader-Kratky und **Günther Buchinger**

11.00–12.30 Das Marchfeld – Kulturlandschaft und Genese / *Moravské pole – Kultúrna krajina a genéza*

Moderation / Moderovanie: **Günther Buchinger** | Wien

Werner Telesko | Wien

*Die „Ebene der sterbenden Schlösser“ (Gerhard Fritsch, 1956).
Zur Disposition und Problematik des „Marchfelds“ als Kulturlandschaft
(„Krajina umierajúcich zámkov“ [Gerhard Fritsch, 1956]. O usporiadaní
a problémoch „Moravského poľa“ ako kultúrnej krajiny)*

Markus Jeitler | Wien

*Die herrschaftliche Entwicklung des Marchfelds im Mittelalter
(Vývoj zemepanských pomerov na Moravskom poli v stredoveku)*

Daniel Gahér | Bratislava

*Šľachtické rody na Záhori počas stredoveku
(Adelsfamilien in Záhorie im Mittelalter)*

12.30–14.00 MITTAGSPAUSE / OBEDŇAJŠIA PRESTÁVKA

14.00–15.30 Mittelalterliche Burgen und Wehranlagen / *Stredoveké hrady a opevnenia*

Moderation / Moderovanie: **Peter Aichinger-Rosenberger** | St. Pölten

Doris Schön | Wien

*Burgen – Nuklei der Marchfeldschlösser
(Hrady – jadrá zámkov na Moravskom poli)*

Peter Bednár und / a **Filip Jaško** | Bratislava

*Hrady z 13. a 14. storočia na východ od rieky Moravy
(Burgen des 13. und 14. Jahrhunderts östlich der March)*

Rüdiger Rohde | Hamburg/Wiener Neustadt

*Spätmittelalterliche Fortifikationen bei Burganlagen im niederösterreichischen
Marchfeld – eine Spurensuche
(Neskorostredoveké opevnenia v blízkosti hradov v dolnorakúskej časti
Moravského poľa – hľadanie reliktov)*

15.30–16.00 KAFFEEPAUSE / PRESTÁVKA

16.00–17.00 Schlossbauten der Frühen Neuzeit / *Zámocké stavby raného novoveku* Moderation / Moderovanie: **Petr Cehovsky** | Olmütz

Günther Buchinger | Wien

*Die renaissancezeitlichen Schlösser des Marchfelds im Spannungsfeld zwischen
mittelalterlichem Baubestand und zeitgenössischer Wiener Architektur
(Renesančné zámky na Moravskom poli v rozpore medzi stredovekým
stavebným fondom a súčasnou viedenskou architektúrou)*

Anna Fundárková | Bratislava

*Palatin Paul Pálffy als Bauherr im heutigen österreichisch-slowakischen
Grenzgebiet im 17. Jahrhundert*

*(Palatin Pavol Pálffy ako staviteľ na dnešnom rakúsko-slovenskom pohraničí
v 17. storočí)*

17.15 Abendvortrag / *Večerná prednáška*

Moderation / Moderovanie: **Herbert Karner** | Wien

Matthias Müller | Mainz

*Transformation als Prinzip. Schlossarchitektur im Alten Reich als
traditionsgeleitete ‚pragmatische‘ Baukunst
(Transformácia ako princíp. Zámocká architektúra v Starej ríši ako
tradicionalisticky riadená ‚pragmatická‘ architektúra)*

FREITAG / PIATOK, 16. SEPTEMBER 2022

09.30–11.00 Adeliges Bauen im Barock / *Šľachtické stavby v období baroka* Moderation / Moderovanie: **Herbert Karner** | Wien

Anna Mader-Kratky | Wien

*Barocker Schlossbau im Marchfeld. Adelige Repräsentation in (ehemals)
exponierter Lage
(Výstavba barokových zámkov na Moravskom poli. Repräsentácia šľachty
vo [vtedy] exponovaných polohách)*

Katrin Harter | Wien

*Adelige Baulust auf dem Lande – Die Besitzungen Prinz Eugens im Marchfeld
(„Staviteľská záľuba“ šľachty na vidieku – majetky princa Eugena v na
Moravskom poli)*

Thomas Baumgartner | Wien

*Einige Streiflichter auf die Entwicklung der Gartenkunst im Marchfeld
vom 17. bis ins 19. Jahrhundert
(Zaujímavosti o vývoji záhradného umenia na Moravskom poli
od 17. do 19. storočia)*

11.00–11.30 KAFFEEPAUSE / PRESTÁVKA

11.30–12.30 **Das Kaiserhaus als Bauherr / Cisársky dom ako „staviteľ“**

Moderation / Moderovanie: Felix Reinicke | Marchegg

Ivana Červenková | Bratislava

Tri zámky na cisárskych panstvách – cisárska letná rezidencia v Holíči, starý zámok v Šaštíne a zaniknutý lovecký zámoček Belveder v Šaštíne-Strážach:

história, porovnanie využitia a súčasný stav

(Drei Schlösser auf kaiserlichen Gütern – die kaiserliche Sommerresidenz in Holíč, die alte Burg in Šaštín und das nicht erhaltene Jagdschloss Belveder in Šaštín-Strážy: Geschichte, Nutzung und aktueller Zustand)

Johannes Wais | Wien

Zwischen Tradition und Innovation: Schloss Eckartsau in der Ära Erzherzog Franz Ferdinands

(Medzi tradíciou a inováciou: zámok Eckartsau počas éry arcivojvodu Františka Ferdinanda)

12.30–14.00 MITTAGSPAUSE / OBEDŇAJŠIA PRESTÁVKA

14.00–15.30 **Die Marchfeldschlösser heute / Zámky na Moravskom poli dnes**

Moderation / Moderovanie: Anna Mader-Kratky | Wien

Marcus Meszaros-Bartak | Wien

Aspekte der modernen Nutzung von Schlossanlagen

(Aspekty moderného využívania zámokých komplexov)

Pavol Ižvolt | Bratislava

Obnova a využitie hradov na východ od rieky Moravy

(Restaurierung und Nutzung von Burgen östlich der March)

Schlussdiskussion / Záverečná diskusia

15.30–17.30 **Führungen durch Schloss Marchegg / Prehliadka zámku v Marcheggu**

Franz Beicht | Bundesdenkmalamt Niederösterreich / Pamiatkový úrad Dolného Rakúska

Margit Blümel-Keller, Edgar Mandl und Katja Unterguggenberger |

Team akademischer Restauratoren / Tím akademických reštaurátorov

Felix Reinicke | Stadtgemeinde Marchegg / Mesto Marchegg

Doris Schön | Denkmalforscher / Pamiatkar

SAMSTAG / SOBOTA, 17. SEPTEMBER 2022

Exkursion nach Čevrný Kameň und Malacky (kostenpflichtig)

(Nähere Informationen finden Sie unter: www.oeaw.ac.at/ihb)

Exkurzia na Čevrný Kameň a do Malaciek (s nákladmi)

(Viac informácií nájdete na: www.oeaw.ac.at/ihb)

Aus Anlass der NÖ Landesausstellung in Marchegg veranstaltet der Forschungsbereich Kunstgeschichte des Instituts für die Erforschung der Habsburgermonarchie und des Balkanraumes (IHB) der ÖAW in Kooperation mit der Stadtgemeinde Marchegg (EU-Interreg-Projekt SK-AT Culture Across) eine interdisziplinäre Tagung, die den österreichisch-slowakischen Kulturraum beiderseits der March aus der Sicht landesfürstlicher und adeliger Niederlassungen grenzüberschreitend und zweisprachig analysiert. Der Betrachtungszeitraum erstreckt sich dabei vom Mittelalter bis in die Gegenwart, da sich das Projekt Culture Across die Verstärkung und Revitalisierung der Besucherinfrastruktur des Schlosses Marchegg und der Burg Devin zum Ziel gesetzt hat (Projektpartner Museum der Stadt Bratislava; finanziert aus dem EU Regionalfonds EFRE).

Die Wurzeln der Marchfeldschlösser liegen in mittelalterlichen Niederungsburgen als Sicherung der Grenze zwischen dem Herzogtum Österreich und dem Königreich Ungarn. Zur Zeit der Hussiten und des Fehdewesens wurden sie fortifikatorisch ausgebaut und blieben aufgrund kriegerischer Auseinandersetzungen bis weit ins 17. Jahrhundert als Festungen von Bedeutung. Durch die nunmehrige Lage entlang einer Binnengrenze traten verteidigungstechnische Aspekte in den Hintergrund, und die Adelsitze kompensierten ihren bisherigen Status als Lust- und Jagdschlösser, wobei ehemalige Fortifikationen weitläufigen Gartenanlagen wichen. Schloss Eckartsau als letzter Wohnsitz Kaiser Karls I. steht symbolisch für das Ende der k. u. k. Monarchie und leitet in die Gegenwart und zu den Nutzungskonzepten für die heute mehrheitlich in öffentlicher Hand befindlichen Schlösser über.

Die zweisprachige Tagung wird simultan übersetzt (Deutsch und Slowakisch).

Pri príležitosti Dolnorakúskej krajskej výstavy v Marcheggu organizuje Oddelenie dejín umenia Inštitútu pre výskum habsburskej monarchie a Balkánu (IHB) ÖAW v spolupráci s obcou Marchegg (projekt EÚ Interreg SK-AT Culture Across) interdisciplinárnu konferenciu, ktorá bude prostredníctvom cezhraničného viacjazyčného fóra analyzovať rakúsko-slovenský kultúrny priestor po oboch stranách rieky Moravy z pohľadu zemepanských a šľachtických sídiel. Cieľom projektu Culture Across je posilniť a oživiť návštevnícku infraštruktúru zámku Marchegg a hradu Devin (partner projektu Múzeum mesta Bratislavy; financovaný z Európskeho fondu regionálneho rozvoja). Skúmané obdobie preto siaha od stredoveku až po súčasnosť.

Pôvod zámkov na Moravskom poli siaha k stredovekým nížinným hradom ako jednému z obranných prvkov hranice na pomedzí Rakúskeho vojvodstva a Uhorského kráľovstva. V období husitských nájzdov a feudálnych sporov boli tieto hrady opevnené a v dôsledku vojnových konfliktov si zachovali svoj pevnostný charakter až do 17. storočia. V nasledujúcich storočiach sa pôvodné strážne hrady ocitli na vnútornej hranici habsburského súšťatia. Ich obranné aspekty, ktoré postupne ustúpili do úzadia, boli nahradené funkciou rekreačných a loveckých zámkov, pričom pôvodné opevnenie ustúpilo rozsiahlym záhradným úpravám. Zámok Eckartsau, posledné sídlo cisára Karola I., stojí symbolicky na konci cisárskej a kráľovskej monarchie a v súčasnosti prezentuje ukázkový príklad možnosti využitia zámkov, z ktorých väčšina je v dnešnej dobe vo verejnom vlastníctve.

Konferencia bude prebiehať v dvoch jazykoch (nemeckom a slovenskom) a bude simultánne tlmočená.